võrdlemisi palju, kuid röövküttimise tõttu on nende hulk aegapidi vähenemas; tuhkrud, nirgid ja tõhud ei ole haruldased. Saarmad elavad V.-Emajões, vahest ilmuvad nad ka vähemaisse jõgedesse. Lause-Purtsi ojas on saarma perekonda nähtud, niisama Hellenurme jões.

Peale tavaliste lindude on metsades kõrvadega ja kõrvadeta öökulle; ronkade ja mõtuste arv on jäänud väikeseks, tetri ja püüsid on veel rohkesti. Aastat 5—6 tagasi oli ka sookanu. Hävinud on faasanid. Laanepüüd, vutid ja kiivitajad on harilikud metsaelanikud. Metsparte on kolmesuguseid: väikesed, keskmised ja suured rohelise kaelaga „sigapartsid". Kullidest leidub jänese-, tedre- ja kanakulle.

Jõgedes elavad havid, ahvenad, latikad, säinad, linaskid, särjed, sirulid, kiisad, sudakad, lutsud, hürilased ja kiviründad.

Vähid on paarkümmend aastat tagasi vähikatkust hävitatud; seepärast on neid praegu jõgedes vähe.

Maastikud. Maastikuliselt tähtsad on Rõngu kihelkonnas kaks piirkonda: läänepoolne metsarikas vooremaastik, kus laialdaste sinetavate okasmetsade vahelistel voortel levinud saartena kultuurmaistud ja inimese elamud, mida ühendavad vähesed suurteed ja voortel vaevalt märgatavad ratasteed, mis äkki kaovad metsa, ning idapoolne kirju ja vaheldusrikas kinkmaastik mitmes varjundis haljendavate põldude, heledamate ja tumedamate metsasalkadega, üksikult või väikeste rühmadena mäenõlvale laialipillatud elamutega, mille vahel kollase lindina looklevad maanteed. Maastikupilti ümbritseb siin sinikashall naaberkihelkondade metsarõngas.

4. Inimene.

Elamud ja asulad. Elumajade ehitusviis kihelkonnas on mitmesugune. Kõige sagedamini esineb rehealune eluruumidega ühe katuse all. Seesugune elamu on pikk täiskelbalise õlgkatusega puuehitus, metsarikkais kohtades ka laastkatusega (121. joon.). Rehetoa otsas, võimalikult päikesepaistelise ilmakaare pool, asuvad 2—4 elutuba. Iseäranis palju on selletüübilisi elamuid Aakre vallas ja Hellenurmes. Viimases, kus olid ainult renditalud, ei lubanud mõisnik elumaja lahus ehitada. Teistes valdades on enamuses rehealusest lahus olevad elumajad, läbistikku 4-toalised. Iseäranis korralikud elumajad on jõukas Kirepi vallas. Rehetarest lahus olevaile elumajadele on omane täisviiluga või poole kelbaga laastkatus.

Toad on lihtsa koduvalmistatud mööbliga, ehk küll ka vabrikumööblit leidub. Vähemalt ühte tuppa püütakse muretseda parem mööbel ja pidada tuba võimalikult korras. Kus tubade arv lubab, seal peetakse üks ruum peaasjalikult võõraste vastuvõtmiseks ja teine eraldatakse töötoaks, mis ühtlasi teenijate tarvitada.

Ainult vanemate kõrvalhoonete juures leiame täiskelpa, uuemad on kõik täisviiluga laastkatused. Vanemad on täielikult puuehitused, uuemate ehitusaine hoone tarvituse kohaselt mitmesugune: